

ความรู้ ทักษะเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ในเขตตำบลเชียงแห อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

พญ. ศรีกนกพาน, ส.ม.*

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ ผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ในเขตตำบลเชียงแห อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 คน ได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 3) แบบสอบถามทักษะเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ 4) แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก (Mean=8.58, SD=0.45) มีทักษะเกี่ยวกับการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก (Mean=13.56, SD=0.75) และมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา อยู่ในระดับมาก (Mean=38.34, SD=0.61)

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อใช้ในการจัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพและเป็นแนวทางในการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัว เพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานต่อไป

คำสำคัญ: ความรู้ ทักษะ พฤติกรรมการป้องกันโรค โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้ป่วยโรคเบาหวาน

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเชียงแห ตำบลเชียงแห อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

Knowledge, Attitude about Coronavirus disease 2019 and Behaviors for prevention of Coronavirus disease 2019 among a group of elderly diabetic patients in Chiangwae Subdistrict Kumphawapi District Udon Thani Province

Payoong Srikongpan, M.P.H*

ABSTRACT

This Descriptive study aimed to study knowledge, attitude about Coronavirus disease 2019 and Behaviors for prevention of Coronavirus disease 2019 among a group of elderly diabetic patients in Chiangwae Subdistrict Kumphawapi District Udon Thani Province. A sample of 150 cases using simple random sampling method. The instrument for this research consists of 4 parts ; 1) The personal data questionnaire. 2) knowledge about Coronavirus disease 2019 questionnaire. 3) Attitude about Coronavirus disease 2019 questionnaire. 4) Behaviors for prevention of Coronavirus disease 2019 questionnaire. The statistical methods used to analyze the data were frequency, percentage, mean, standard deviation.

The findings indicated that A sample was selected had knowledge of the novel coronavirus disease 2019 at a high level (Mean=8.58, SD=0.45), Attitudes about Coronavirus Disease 2019 infection were at a high level (Mean=13.56, SD=0.75), and behaviors to prevent corona virus infection at a high level (Mean=38.34, SD=0.61)

The results of this research can be use as basic information for use in organizing health promotion programs and is a guideline for educating about the practice. In order to prevent the Coronavirus disease 2019 among a group of elderly diabetic patients.

Key word: Knowledge, Attitude, Disease prevention behaviors, Coronavirus disease 2019

*Ban Chiangwae Subdistrict Health Promoting Hospital, Kumphawapi District, Udon Thani Province

บทนำ

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019; COVID-19) ได้เริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม 2562 โดยพบครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นเมืองที่มีประชากรมากที่สุดในภาคกลางของประเทศจีน วันที่ 30 ธันวาคม 2562 สำนักงานสาธารณสุขเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ได้ออกประกาศเป็นทางการพบโรคปอดอักเสบไม่ทราบสาเหตุ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับตลาดอาหารทะเลที่เมืองอู่ฮั่น และเนื่องจากเมืองอู่ฮั่นเป็นเมืองใหญ่ที่มีประชาชนอยู่อย่างหนาแน่น จึงทำให้การระบาดแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว มีผู้ป่วยหนักและผู้เสียชีวิตจำนวนมาก วันที่ 11 มีนาคม 2563 องค์การอนามัยโลกประกาศโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระบาดใหญ่ (Coronavirus Pandemic) มีจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากประเทศจีนเป็นจำนวนมากอย่างรวดเร็ว เช่น เกาหลีใต้ อิตาลี อิหร่าน สเปน ฝรั่งเศส เป็นต้น⁽¹⁾ โดยพบอัตราการเสียชีวิตจากโรคประมาณ ร้อยละ 4.6 ซึ่งกลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรงนั้น ส่วนมากเป็นผู้สูงอายุและผู้ที่มีโรคเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวาน โรคหัวใจและหลอดเลือด เป็นต้น⁽²⁾ สถานการณ์ทั่วโลกปัจจุบัน จากการสำรวจ ณ วันที่ 28 ธันวาคม 2565 พบว่า ผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั่วโลก เท่ากับ 661,786,713 คน อัตราป่วยคิดเป็น 8,205.27 ต่อประชากรแสนคน และมีผู้เสียชีวิต 6,686,052 คน คิดเป็นร้อยละ 1.01⁽³⁾

สถานการณ์ปัจจุบันในประเทศไทย จากการสำรวจ ณ วันที่ วันที่ 28 ธันวาคม 2565 พบว่า ผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เท่ากับ 2,498,373 คน อัตราป่วยคิดเป็น 3567.32 ต่อประชากรแสนคน และมีผู้เสียชีวิต 11,896 คน คิดเป็นร้อยละ 0.48⁽³⁾ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ก่อให้เกิดอาการเช่นเดียวกับผู้ป่วยที่มีการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ และแสดงอาการตั้งแต่ระดับความรุนแรงน้อย ได้แก่ คัดจมูก เจ็บคอ ไอ และมีไข้ ในบางรายที่มีอาการรุนแรงจะมีอาการปอดอักเสบหรือหายใจลำบากร่วมด้วย จนถึงทำให้เกิดความเจ็บป่วยอย่างรุนแรง เช่น โรคระบบทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS-CoV) และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS-CoV) ซึ่งไวรัสโคโรนาเป็นเชื้อไวรัสโคโรนา-19 สายพันธุ์ใหม่ ก่อให้เกิดอาการในระบบทางเดินหายใจในคน หากรุนแรงมากอาจทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิตได้⁽⁴⁾ อีกทั้งการระบาดยังไม่มีจุดสิ้นสุด ในขณะนี้ไม่ได้เกิดจาก ไวรัส SARS-CoV-2 ตัวเดิมซึ่งเริ่มการระบาดขึ้นในเมืองอู่ฮั่น ในขณะที่คลื่นของการระบาดเคลื่อนออกไปตามมิติทางภูมิศาสตร์และเวลา วิวัฒนาการของสายพันธุ์เกิดขึ้นและเป็นไปในทิศทางซึ่งทำให้ไวรัสมีศักยภาพสูงขึ้นในการติดเชื้อ หลบหลีกระบบภูมิคุ้มกันและวัคซีน⁽⁵⁾ กลุ่มเสี่ยงโดยตรงที่อาจสัมผัสเชื้อ คือ ผู้สัมผัสใกล้ชิดผู้ป่วยสงสัยติดเชื้อ หรือผู้สัมผัสใกล้ชิดผู้ป่วยที่ติดเชื้อแล้ว กลุ่มเสี่ยงที่ต้องระวังหากติดเชื้ออาจมีอาการรุนแรง ได้แก่ ผู้สูงอายุ นอกจากภาวะสูงอายุแล้ว การที่มีโรคอื่นร่วมด้วยจะมีการแสดงที่รุนแรงและมีความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้มีโรคร่วม โดยโรคที่พบร่วมซึ่งเป็นสาเหตุการเสียชีวิตมากที่สุดส่วนใหญ่เป็นโรคเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจอุดกั้นเรื้อรัง โรคเกี่ยวกับระบบหัวใจและหลอดเลือด และโรคไตเรื้อรัง เป็นต้น ซึ่งโรคเหล่านี้ล้วนมีผลทำให้การแสดงจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รุนแรงมากยิ่งขึ้น และเพิ่มอัตราการเสียชีวิตมากขึ้น โรคเบาหวานเป็นหนึ่งในปัจจัยเสี่ยงที่ส่งเสริมอาการแสดงที่รุนแรงและอาจก่อให้เกิดการเสียชีวิตจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ ผู้ป่วยโรคเบาหวานทั้งชนิดที่ 1 และ 2 มีโอกาสติดเชื้อไวรัส SARS-CoV-2 ได้ไม่แตกต่างจากคนปกติ เพียงแต่หากผู้ป่วยโรคเบาหวานเมื่อเกิดการติดเชื้อแล้ว จะมีโอกาสเกิดอาการแสดงที่รุนแรงมากกว่า⁽⁶⁾ เนื่องจากระดับน้ำตาลในเลือดสูงจะทำให้ร่างกายมีประสิทธิภาพในการกำจัดเชื้อไวรัสลดลง ในร่างกายผู้ป่วยโรคเบาหวานจะมีความไวต่อการเกิดกระบวนการอักเสบมากกว่าปกติ (hyperinflammation) นอกจากนั้นการทำงานของระบบภูมิคุ้มกันจะลดลง ทำให้กระบวนการจัดการกับกระบวนการอักเสบที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัสมีประสิทธิภาพลดลง⁽⁷⁾

จะเห็นได้ว่าการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ ซึ่งสถานการณ์ผู้ป่วยติดเชื้อในเขตจังหวัดอุดรธานี จากการสำรวจ ณ วันที่ 16 พฤศจิกายน 2565 พบว่ามีผู้ป่วยสะสมตั้งแต่ 1 มกราคม 2565 จำนวน 32,114 ราย เสียชีวิตสะสม จำนวน 278 ราย⁽⁸⁾ อำเภอกุมภวาปีเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดอุดรธานีที่พบว่ามีผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยเช่นกัน จากการสำรวจพบว่า มีผู้ป่วยสะสมตั้งแต่ มกราคม 2565 ถึง ธันวาคม 2565 จำนวน 16,975 ราย เสียชีวิต จำนวน 29 ราย คิดเป็นอัตราตายเท่ากับ 1.71 ต่อประชากรแสนคน และตำบลเชียงแหวนเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอกุมภวาปี พบว่าในปี 2565 มีผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 1,138 ราย มีผู้ที่มีอาการรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิต จำนวน 2 ราย คิดเป็นอัตราตายเท่ากับ 1.76 ต่อประชากรพันคน ซึ่งพบว่าผู้เสียชีวิตเป็นผู้สูงอายุที่เป็นโรคเบาหวาน จำนวน 1 ราย และยังพบว่าตำบลเชียงแหวนมีผู้ป่วยด้วยโรคเรื้อรังจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้ป่วยโรคเบาหวาน และมีผู้ป่วยโรคเบาหวานที่รับบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเชียงแหวนทั้งสิ้น จำนวน 360 ราย และพบว่ามีผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน จำนวน 245 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.06 ซึ่งผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานเป็นกลุ่มเสี่ยง เมื่อได้รับเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แล้ว อาจเกิดความรุนแรงของโรคได้ง่าย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความรู้ ทศนคติเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ในเขตตำบลเชียงแหวน อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรสาธารณสุข โดยสามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดเตรียมและวางแผนการดูแลสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะผู้ป่วยโรคเบาหวานในพื้นที่ตำบลเชียงแหวน อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี เพื่อป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้อย่างเหมาะสมต่อไป⁽⁹⁾

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ในเขตตำบลเชียงแหวน อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ในเขตตำบลเชียงแหวน อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ในเขตตำบลเชียงแหวน อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive study) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ในเขตตำบลเชียงแหวน อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี และรับบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเชียงแหวน อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี จำนวน 245 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง กรณีที่ทราบขนาดประชากรที่ศึกษา ชัดเจน (Krejcie and Morgan)⁽¹⁰⁾ สูตรการคำนวณ คือ

$$n = \frac{NpqZ^2}{Ne^2 + p(q)Z^2}$$

แทนค่าในสูตร ดังนี้

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรเป้าหมาย คือ 245 คน

Z = กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % ($Z_{\alpha/2} = Z_{0.05/2} = 1.96$)

e = ความแม่นยำของการประมาณ ที่ให้ผิดพลาดได้ 5 % (Acceptable error = 0.05)

p = ผู้วิจัยกำหนดที่ 0.50 (กรณีไม่ทราบสัดส่วน)

q = 1 - p คือ 1 - 0.5

$$n = \frac{245 [0.5] [1-0.5] [1.96]^2}{[245] [0.05]^2 + [0.5] [1-0.5] [1.96]^2}$$

n = 149.59 \approx 150 ราย

ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 150 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานและรับบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเชียงแหว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี จำนวน 150 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบจับฉลากแบบไม่มีการแทนที่/ใส่คืน (sampling without replacement)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 และส่วนที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การพิทักษ์สิทธิและจริยธรรมการวิจัย

โครงการวิจัยนี้ ผ่านการพิจารณาและรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลกุมภวาปี รหัสโครงการ KPEC 5/2566 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2565 วันหมดอายุ 8 ธันวาคม 2566

ผลการศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยโรคเบาหวาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 76.70 อายุอยู่ในช่วง 60-69 ปี ร้อยละ 54.00 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 63.30 การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 92.67 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 51.33 รายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 47.34 ส่วนใหญ่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน 5-10 ปี ร้อยละ 42.00 เคยได้รับวัคซีนโควิด ร้อยละ 95.33 และส่วนใหญ่ได้รับวัคซีนโควิด จำนวน 3 เข็ม ร้อยละ 51.05 รองลงมาคือ จำนวน 2 เข็ม ร้อยละ 45.45 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (n = 150)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	35	23.30
หญิง	115	76.70
อายุ (ปี)		
60 - 69	81	54.00
70 - 79	31	20.67
80 ขึ้นไป	38	25.33
(Mean = 65.29, SD = 6.72, Min = 60, Max = 90)		
สถานภาพสมรส		
โสด	7	4.70
สมรส	95	63.30
หม้าย/หย่าร้าง	48	32.00
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	139	92.67
มัธยมศึกษาตอนต้น	3	2.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	7	4.67
ปริญญาตรีขึ้นไป	1	0.66
อาชีพ		
ไม่มีอาชีพ/เป็นแม่บ้าน/ทำงานบ้าน	55	36.67
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	1	0.67
ค้าขาย/ทำธุรกิจ	4	2.66
เกษตรกร	77	51.33
รายได้		
น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน	50	33.33
5,000-10,000 บาทต่อเดือน	71	47.34
10,001-15,000 บาทต่อเดือน	14	9.33
มากกว่า 15,000 บาทต่อเดือน	15	10.00
ระยะเวลาที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน		
น้อยกว่า 1 ปี	2	1.33
1 - 2 ปี	8	5.33
3 - 4 ปี	17	11.33
5 - 10 ปี	63	42.00
11 - 15 ปี	26	17.34
16 - 20 ปี	24	16.00
มากกว่า 20 ปี	10	6.67
(Mean = 11.04, SD = 7.08, Min = 6 เดือน, Max = 43 ปี)		
การได้รับวัคซีนโควิด		
ไม่เคย	7	4.67

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (n = 150)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนวัคซีนโควิดที่ได้รับ (n = 143)		
1 เข็ม	3	2.10
2 เข็ม	65	45.45
3 เข็ม	73	51.05
4 เข็ม	2	1.40

ระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ความรู้ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก จำนวน 95 คน (ร้อยละ 63.33) โดยคะแนนความรู้เฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 8.58, SD = 0.45)

ทัศนคติเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก จำนวน 71 คน (ร้อยละ 47.33) โดยคะแนนทัศนคติเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 13.56, SD = 0.75)

พฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก จำนวน 131 คน (ร้อยละ 87.33) โดยคะแนนพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (Mean = 38.34, SD = 0.61) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (n = 150)

ระดับความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับมาก	95	63.33
ระดับปานกลาง	27	18.00
ระดับน้อย	28	18.67
(Mean = 8.58, SD = 0.45, Min = 1, Max = 12)		
ระดับทัศนคติเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019		
ระดับมาก	71	47.33
ระดับปานกลาง	63	42.00
ระดับน้อย	16	10.67
(Mean = 13.56, SD = 0.75, Min = 6, Max = 20)		
ระดับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019		
ระดับมาก	131	87.33
ระดับปานกลาง	19	12.67
ระดับน้อย	0	0
(Mean = 38.34, SD = 0.61, Min = 20, Max = 44)		

สรุปและอภิปรายผล

1. จากการศึกษพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก (Mean= 8.58, SD=0.45) โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ รวมถึงจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพิจารณาคำถามรายชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม การป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ข้อที่ถามว่า “ท่านติดตามรับฟังข่าวสารสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากสื่อต่าง ๆ เช่น ทางโทรทัศน์ โทรศัพท์/อินเทอร์เน็ต วิทยุ เป็นต้น” และเป็นข้อที่มีการปฏิบัติทุกครั้งมากถึง 116 คน (ร้อยละ 77.33) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีการติดตามข่าวสารและได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้มีความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ สุวารี ทวนวิเศษกุล และคณะ⁽¹¹⁾ ที่ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุ ตำบลท่ามะไฟหวาน อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาเช่นเดียวกัน พบว่า มีความรู้ถูกต้องเรื่องโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับสูง มากที่สุด ร้อยละ 76.6 (Mean= 12.42, SD=1.87) และเมื่อพิจารณาคำถามรายชื่อเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ข้อที่ถามว่า “การตรวจคัดกรองโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้ ATK ใช้ตรวจยืนยันการติดเชื้อเฉพาะในกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเท่านั้น ไม่ใช้ตรวจยืนยันในบุคคลทั่วไป” เป็นข้อที่กลุ่มตัวอย่างตอบผิดมากที่สุด 98 คน (ร้อยละ 65.33)

2. จากการศึกษาทักษะเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก (Mean=13.56, SD=0.75) ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม (KAP) ของบลูม⁽¹²⁾ ที่กล่าวว่า ทักษะจะเกิดจากความรู้ที่มีอยู่ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ มีความรู้ในระดับดี จึงส่งผลต่อการมีทักษะที่ดีเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ สุวารี ทวนวิเศษกุล และคณะ⁽¹¹⁾ ที่ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุ ตำบลท่ามะไฟหวาน อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ พบว่าผู้สูงอายุมีความรู้ถูกต้องเรื่องโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับสูง (Mean = 12.42, SD=1.87) และมีทักษะเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับดี มากที่สุด (Mean= 6.02, SD=1.94) เช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณาคำถามรายชื่อเกี่ยวกับทักษะเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีคะแนนน้อยที่สุดที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคของกลุ่มตัวอย่าง คือข้อที่ถามว่า “การป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นเรื่องที่ยากเกินกว่าจะปฏิบัติได้” และ ข้อที่ถามว่า “ผู้สูงอายุเมื่อติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่มีความเสี่ยงที่จะทำให้มีอาการป่วยรุนแรง” ซึ่งทักษะเหล่านี้ อาจนำไปสู่การมีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ไม่เหมาะสม ส่งผลเสียต่อสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างโดยตรง ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และการป้องกันติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3. จากการศึกษากิจกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก (Mean = 38.34, SD = 0.61) ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม (KAP) ของบลูม⁽¹²⁾ ที่กล่าวว่า ความรู้ที่มีอยู่ส่งผลต่อทัศนคติ และทัศนคติส่งผลต่อการปฏิบัติ ดังนั้นการศึกษาคั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ อยู่ในระดับดี จึงส่งผลต่อการมีทัศนคติที่ดี และทำให้เกิดการปฏิบัติหรือเกิดพฤติกรรมที่ดีด้วยเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ภาณุ อดกลั่น และคณะ⁽¹³⁾ ที่ทำการศึกษารื่องความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตจังหวัดอุดรธานี พบว่ากลุ่ม

ตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับโรคอยู่ในระดับมาก (Mean = 6.32, SD = 1.54) ทักษะอยู่ในระดับมาก (Mean = 3.99, SD = 0.53) และมีพฤติกรรมการป้องกันโรคอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.48, SD = 0.50) เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาคำถามรายข้อเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่อาจเป็นสาเหตุของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือข้อคำถามที่ว่า “การสัมผัสสัตว์ป่า หรือรับประทานสัตว์ป่า อย่างเช่น ค้างคาว เป็นต้น” และข้อคำถามพฤติกรรมทางบวกที่มีคะแนนน้อยที่สุด คือข้อคำถามที่ว่า “หากจำเป็นต้องสัมผัสใบหน้า ท่านล้างมือก่อนทุกครั้ง” ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอาจนำไปสู่การติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ก่อให้เกิดความรุนแรงของโรคได้ ดังนั้นควรมีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ให้กลุ่มตัวอย่างรวมถึงประชาชนทั่วไปได้เห็นถึงความสำคัญของการป้องกันและการหลีกเลี่ยงสาเหตุที่อาจก่อให้เกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อไป

ดังนั้น การศึกษาความรู้ทัศนคติเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ในเขตตำบลเชียงแห อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม (KAP) ของบลูม⁽¹²⁾ โดยแบบจำลอง KAP ความรู้ (K) ส่งผลให้เกิดทัศนคติ (A) ซึ่งส่งผลให้เกิดการปฏิบัติตน (P) โดยมีทัศนคติเป็นตัวกลางระหว่างความรู้และการปฏิบัติหรือพฤติกรรม ซึ่งทัศนคติเกิดจากความรู้ที่มีอยู่และการปฏิบัติหรือพฤติกรรมนั้นเกิดจากทัศนคติ อาจกล่าวได้ว่าความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม มีความสัมพันธ์กันหลายแบบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ข้อเสนอแนะ

ควรนำผลการศึกษานี้ เป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการวางแผนดำเนินงานส่งเสริม ป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อไป โดยเฉพาะกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน นอกจากนี้ควรมีการปรับให้เป็นแนวทางในการส่งเสริมป้องกันโรคในประชาชนในกลุ่มอื่น ๆ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.นพ.ประเมษฐ์ กิ่งไก่อ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี ผู้ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์สำหรับงานวิจัย ขอขอบพระคุณ ดร.พิทยา ธรรมวงศา ผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ ดร.ประพัทธ์ ธรรมวงศา สาธารณสุขอำเภอกุมภวาปี คุณปิยะนุช ไชยสาส์น พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ และคุณวารินทร์ พูลเพิ่ม นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการที่ให้คำปรึกษา ตรวจสอบและแก้ไขความถูกต้องของแบบสอบถาม ขอขอบพระคุณ กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการศึกษาครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มาตรการสาธารณสุข และปัญหาอุปสรรคการป้องกันควบคุมโรคในผู้เดินทาง [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 3 ธันวาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก <https://ddc.moph.go.th/uploads/files/2017420210820025238.pdf>.
2. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หมวดความรู้ [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 3 ธันวาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/faq_more.php.

3. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 [อินเทอร์เน็ต]. 2565. [เข้าถึงเมื่อ 3 ธันวาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก<https://ddc.moph.go.th/uploads/files/2426720220330084652.pdf>.
4. ธานี กล่อมใจ, จรรยา แก้วใจบุญ และทักษิศา ชัชวรัตน์. ความรู้และพฤติกรรมของประชาชนเรื่องการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ 2019. วารสารวิจัยการพยาบาลและสุขภาพ 2563;21(2).
5. ธนิษฐ์ ศิลา และคณะ. วิวัฒนาการของสายพันธุ์ไวรัสก่อโรคโควิด-19 และกระบวนการทางชีวสารสนเทศในการตรวจสอบสายพันธุ์ [อินเทอร์เน็ต]. 2565. [เข้าถึงเมื่อ 3 ธันวาคม 2565]. เข้าถึงได้จากfile:///C:/Users/ADMIN/Downloads/PSUMJ_2022-004_Thanit+for+publish004_Thanit+for+publish+last.pdf.
6. วิลาสินี หิรัญพานิช ชาโตะ. โรคเบาหวานกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) [อินเทอร์เน็ต]. 2564. [เข้าถึงเมื่อ 4 ธันวาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก<https://pharmacy.mahidol.ac.th/knowledge/files/0561.Pdf>.
7. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (แนวทางปฏิบัติเพื่อการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หรือโควิด 19 สำหรับประชาชนทั่วไปและกลุ่มเสี่ยงกรมควบคุมโรค [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 3 ธันวาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/int_protection.php.
8. สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดอุดรธานี. อุดรธานีจัดประชุม Morning Brief [อินเทอร์เน็ต]. 2565. [เข้าถึงเมื่อ 6 ธันวาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG221117170817069>.
9. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอกุมภวาปี. รายงานระบบเฝ้าระวังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประจำเดือน ธันวาคม 2565.
10. krejcie, Morgan. 1970 : 112 ; อ้างอิงมาจาก จิตาภา ผูกพัน. หลักการวิจัยทางการแพทย์. มหาสารคาม: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; 2563.
11. สุวารี ทวนวิเศษกุล และคณะ. ความรู้ ทักษะคติ ละพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุ ตำบลท่ามะไฟหวาน อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ [อินเทอร์เน็ต]. 2565. [เข้าถึงเมื่อ 4 ธันวาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก <https://publication.npru.ac.th/bitstream/123456789/1741/1/npru-160.pdf>.
12. Benjamin, S Bloom. Learning for mastery. Evaluation comment. Center for the Study of instruction program. University of California at Los Angeles. Vol, 2,47-62; 1956.
13. ภาณุ อุดกัล และคณะ. ความรู้ ทักษะคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อุดรธานี [อินเทอร์เน็ต]. 2565. [เข้าถึงเมื่อ 4 ธันวาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/udhhosmj/article/view/257562/175447>.